

Μαρία Δ. Πετροπούλου

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Βιβλίο Ασκήσεων

Έκφραση - Έκθεση
ΛΥΚΕΙΟΥ

- 46 κριτήρια αξιολόγησης με τις απαντήσεις τους
- Ασκήσεις θεωρίας με τις απαντήσεις τους

περιέχει
CD-ROM

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ZHTH

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή της συγγραφέως

ISBN978-960-456-261-9

© Copyright, 2011, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Μ. Πετροπούλου

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΖΗΤΗ**

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΕΝΩΣΗ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Στοά του Βιβλίου (Πεσμαζόγλου 5), 105 64 Αθήνα • Τηλ.-Fax: 210.3211.097

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ:

Ασκληπιού 60, 114 71 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Προλογικό σημείωμα

«Η γλώσσα που μιλάει ένας λαός είναι η αμεσότερη έκφραση του ψυχικού του κόσμου, είναι ο ίδιος ο ψυχικός του κόσμος, το πνεύμα του, ο τρόπος που σκέφτεται και αισθάνεται, ο τρόπος που αντικρίζει τη ζωή, είναι η ζωή του. Έτσι, μελετώντας κανείς τη γλώσσα του, μελετά, γνωρίζει τον εαυτό του, και δουλεύοντάς τη, δουλεύει την ψυχή του».

ΑΛ. ΔΕΛΑΜΟΥΖΟΣ

Το βοηθητικό εγχειρίδιο «Τεχνικές έκφρασης – Βιβλίο ασκήσεων» αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα και συνέχεια του βιβλίου «Τεχνικές Έκφρασης – Έκφραση - Έκθεση Γ' Λυκείου», αλλά λειτουργεί και αυτόνομα ως βοήθημα, αφού προσφέρει στον μαθητή υλικό για την προετοιμασία του για τις τελικές εξετάσεις του συγκεκριμένου μαθήματος. Επίσης ο καθηγητής, μέσω των πρωτότυπων κριτηρίων αξιολόγησης και ασκήσεων θεωρίας που θα εντοπίσει σε αυτό το βιβλίο, θα μπορέσει να εμπλουτίσει την ύλη του μαθήματός του. Απώτερος στόχος μου είναι να βοηθήσω κάθε μαθητή να προετοιμαστεί κατάλληλα για τις τελικές εξετάσεις του μαθήματος της Έκφρασης-Έκθεσης και συνάμα να εμπλουτίσει τη σκέψη του και να αποκτήσει ευρύτερη παιδεία.

Συγκεκριμένα, το βιβλίο «**Τεχνικές έκφρασης – Βιβλίο ασκήσεων**» περιέχει:

- 1. Σαρανταέξι κριτήρια αξιολόγησης.** Τα κείμενα των κριτηρίων καλύπτουν θέματα έκθεσης με βάση την ύλη του σχολικού βιβλίου και τους θεματικούς κύκλους (σύνολο 30 θεματικές ενότητες). Στην πλειονότητά τους είναι άρθρα από το 2000-2010 με ερωτήσεις προσαρμοσμένες στο ύφος και τις απαιτήσεις των Πανελλαδικών εξετάσεων.
- 2. Ασκήσεις θεωρίας.**

Το συνοδευτικό CD-ROM περιέχει:

1. Τις απαντήσεις των κριτηρίων αξιολόγησης.
2. Τις απαντήσεις των ασκήσεων.

Μελετώντας επομένως την ύλη του βιβλίου «**Τεχνικές έκφρασης – Βιβλίο ασκήσεων**» ο μαθητής θα αποκτήσει εφόδια για να ανταποκριθεί με επιτυχία στις απαιτήσεις του διαγωνίσματος της Έκφρασης-Έκθεσης, το οποίο περιλαμβάνει:

- Περίληψη ή διάγραμμα ενός κειμένου (**25 μονάδες**).
- Ερωτήσεις θεωρίας (**35 μονάδες**).
- Παραγωγή κειμένου σε ανάπτυξη 500-600 λέξεων περίπου, το οποίο θα είναι προσαρμοσμένο σε ένα συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο (**40 μονάδες**).

Μ. Πετροπούλου,
Φεβρουάριος 2011

Περιεχόμενα

1. Κριτήρια αξιολόγησης	9
Θέμα 1ο: Παιδεία - εκπαίδευση - υποεκπαίδευση	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ψυχική υγεία των μαθητών»	11
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: Θέμα Πανελληνίων 2004	13
Θέμα 2ο: Βία-εγκληματικότητα	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Κακοποίηση παιδιών»	16
Θέμα 3ο: Ανθρώπινα δικαιώματα	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Ανθρώπινα δικαιώματα και Πολιτισμικές ιδιαιτερότητες»	19
Θέμα 4ο: Διαφήμιση-κατανάλωση-καταναλωτισμός	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Τα κινούμενα (και τα άλλα) σχέδια της Ντίσνεϊ»	22
Θέμα 5ο: Παγκοσμιοποίηση	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Παγκοσμιοποίηση και κατανάλωση»	25
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Τι είναι παγκοσμιοποίηση»	26
Θέμα 6ο: Ευρωπαϊκή Ένωση	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Ευρωπαϊκή Ένωση»	30
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Για μια ποιοτική βίωση της Ενωμένης Ευρώπης» ...	32
Θέμα 7ο: Ειρήνη-πόλεμος	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Δρόμοι»	35
Θέμα 8ο: Δικαιοσύνη - νόμοι - σφραγιστικό σύστημα	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Η Δικαιοσύνη σε κρίση»	37
Θέμα 9ο: Ποινή-θανατική ποινή	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Προς μια νέα κατάκτηση της ανθρωπότητας: την κατάργηση της θανατικής ποινής»	40

Θέμα 10ο: Φυσικό περιβάλλον

- 1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Το περιβάλλον και η βιώσιμη ανάπτυξη» 43
- 2ο Κριτήριο αξιολόγησης: Θέμα Πανελληνίων 2003 46

Θέμα 11ο: Επιστήμη

- Κριτήριο αξιολόγησης: «Επιστήμη και ηθική» 49

Θέμα 12ο: Κλωνοποίηση

- 1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Δημιουργώντας τον πληθυσμό του μέλλοντος» 52
- 2ο Κριτήριο αξιολόγησης: Θέμα Πανελληνίων 2002 54

Θέμα 13ο: Τεχνολογία

- 1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Καταχρήσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στην εργασία» 57
- 2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Η ηθική των ναυορομπότ» 59

Θέμα 14ο: Ηλεκτρονικοί υπολογιστές - διαδίκτυο

- 1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Το καλό, το κακό και το internet» 63
- 2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Εγκλήματα στο διαδίκτυο» 65

Θέμα 15ο: Κοινωνικοποίηση - μαζοποίηση - κοινωνικός κομφορμισμός

- 1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Ο νέος κομφορμισμός» 68
- 2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Η τέχνη της αγάπης» 70

Θέμα 16ο: Παράδοση

- 1ο Κριτήριο αξιολόγησης: Θέμα Πανελληνίων 2008 73
- 2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Τα μάρμαρα του Παρθενώνα» 75

Θέμα 17ο: Τέχνη

- Κριτήριο αξιολόγησης: «“Ζώνη πολιτισμού” στα Σχολεία» 78

Θέμα 18ο: Αθλητισμός - χουλιγκανισμός - εθελοντισμός

- 1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Αντάρτες των γηπέδων» 81
- 2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Το ποδόσφαιρο» 84
- 3ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Οι ρίζες του χουλιγκανισμού» 88

Θέμα 19ο: Λαϊκισμός

- Κριτήριο αξιολόγησης: «Αλήθειες για το ψέμα του λαϊκισμού» 90

Θέμα 20ο: Προπαγάνδα - ολοκληρωτισμός - γλώσσα εξουσίας	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Προπαγάνδα»	93
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Τα παιχνίδια του πολιτικού λόγου».....	95
Θέμα 21ο: Η Δημοκρατία	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Αντί για πολίτες, αδιάφοροι ιδιώτες»	98
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Δημοκρατία χωρίς τον δήμο;»	101
Θέμα 22ο: Ανθρωπισμός	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Οι αντιφάσεις του σύγχρονου ανθρωπισμού» ...	104
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: Θέμα Πανελληνίων 2007	107
Θέμα 23ο: Πατριωτισμός - εθνισμός - εθνικισμός - διεθνισμός	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Ο ρόλος της παιδείας στην εθνική άμυνα»	110
Θέμα 24ο: Ελευθερία	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Η αξία της ελευθερίας»	113
Θέμα 25ο: Μητρότητα - οικογένεια - υπογεννητικότητα	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Η κρίση της οικογένειας»	115
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Η περίπτωση της 62χρονης και τα κοινωνικά διλήμματα»	117
Θέμα 26ο: Μεσσιανισμός - πνευματική ηγεσία	
1ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Οδηγός, δάσκαλος, σύμβουλος του ανθρώπου»	120
2ο Κριτήριο αξιολόγησης: «Ο ρόλος των διανοουμένων της εποχής μας»	122
Θέμα 27ο: Γλώσσα	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Η πρόκληση της πολυγλωσσίας»	124
Θέμα 28ο: Τουρισμός - αγροτουρισμός	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Το μέλλον του τουρισμού»	127
Θέμα 29ο: Διατροφή	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Η διατροφή του πλανήτη»	130
Θέμα 30^ο: Ευθανασία	
Κριτήριο αξιολόγησης: «Ολλανδία: «νόμιμη η ευθανασία»	132
2. Ασκήσεις θεωρίας	137

Βιβλιογραφία	157
Βιογραφικό σημείωμα	159

Περιεχόμενα του συνοδευτικού CD-ROM

1. Απαντήσεις των κριτηρίων αξιολόγησης
2. Απαντήσεις των ασκήσεων θεωρίας

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Θέμα 1^ο:

Παιδεία - εκπαίδευση - υποεκπαίδευση

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

«Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ψυχική υγεία των μαθητών»

Ένα από τα πιο δύσκολα επαγγέλματα είναι εκείνο του εκπαιδευτικού λόγω του ότι βρίσκεται σε μια τόσο στενή και βαθιά σχέση ψυχικής αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης με τα παιδιά με τα οποία έρχεται σε επαφή, ώστε τα αποτελέσματα της εργασίας του κυρίως να εξαρτώνται από τη σχέση που δημιουργείται και όχι από τις δικές του ενέργειες. Αφήνοντας την οικογένεια εντασσόμαστε στο σχολικό πλαίσιο φτιάχνοντας καινούργιους **δεσμούς** με τους εκπαιδευτικούς μας και τους συμμαθητές μας. Οι μαθητές μεταφέρουν στους εκπαιδευτικούς τις εικόνες των γονιών τους μαζί με τα συναισθήματα που συνδέονται με αυτές.

Το σχολικό περιβάλλον αναπαράγει το οικογενειακό περιβάλλον και έτσι το μεταφέρει σε ένα διευρυμένο κοινωνικό πλαίσιο, δηλαδή σ' αυτή την περίπτωση στο σχολικό πλαίσιο. Οι εκπαιδευτικοί γίνονται αποδέκτες ισχυρών θετικών και αρνητικών συναισθημάτων.

Ο εκπαιδευτικός στο σχολικό **πλαίσιο** βρίσκεται μπροστά σε δύο έφηβους: τον έφηβο που έχει μπροστά του και τον έφηβο εκείνο που του θυμίζει τα δικά του βιώματα, τις δικές του αναμνήσεις, τα δικά του απωθημένα της εφηβικής του ηλικίας, με αποτέλεσμα να του προκαλούνται διάφορα συναισθήματα. Τα συναισθήματα αυτά περιλαμβάνουν όλο το φάσμα των ανθρωπινων συναισθημάτων, αλλά τα πιο ενδιαφέροντα είναι εκείνα που παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας.

Τα συναισθήματα του καθηγητή προς τους μαθητές **περιλαμβάνουν** διάφορα στοιχεία που είναι τα εξής:

- Αρχικά περιλαμβάνουν τις επιθυμίες, τους φόβους, τους πόθους, το μίσος και την αγάπη του εκπαιδευτικού. Αυτά τα συναισθήματα τον βοηθούν βέβαια και στο να μπορεί να καταλάβει πολύ καλύτερα τους έφηβους αλλά **παράλληλα** αυξάνεται το άγχος του, γιατί γίνεται πιο ευάλωτος απέναντι στα συναισθήματα των μαθητών του.

- Ένα άλλο στοιχείο που περιλαμβάνουν τα συναισθήματα του εκπαιδευτικού είναι η εικόνα του ενήλικα που έχει εσωτερικεύσει, για παράδειγμα του ισχυρού ή του αδύναμου, του εύθραυστου ή του ενήλικα που ακολουθεί τις παρορμήσεις του χωρίς να ενδιαφέρεται για τους άλλους.
- Και το τελευταίο στοιχείο που περιλαμβάνουν τα συναισθήματα του καθηγητή είναι η φύση της σχέσης ανάμεσα στον ενήλικα και τον έφηβο. Δηλαδή, πώς ο εκπαιδευτικός νιώθει πως πρέπει να είναι οι σχέσεις ενός έφηβου και ενός ενήλικα. Να είναι ο έφηβος υπάκουος και ο ενήλικας ανώτερος, ή ο ενήλικας να είναι υποχωρητικός και ο έφηβος διεκδικητικός, γεγονός που κατά πολύ εξαρτάται από το πώς βίωνε ο εκπαιδευτικός, όταν ήταν έφηβος, τις δικές του σχέσεις με τους ενήλικες.

Πολύ σημαντικό λοιπόν για τον εκπαιδευτικό είναι να μπορεί να συνειδητοποιεί τις ασυνείδητες επιθυμίες του και τις στάσεις του που μπαίνουν κατά έναν τρόπο στη ζωή του και να προσπαθεί να ελαχιστοποιεί την παρέμβασή τους στο επάγγελμά του.

Από τη σχέση του εκπαιδευτικού με το μαθητή, όμως, πρέπει να επωφελούνται και οι δύο. Όπως ακριβώς οι γονείς αναπτύσσονται και απολαμβάνουν την πρόκληση που τους προσφέρει η ανατροφή των παιδιών τους, έτσι και ο εκπαιδευτικός πρέπει στην επαγγελματική του πορεία να αναπτύσσεται ψυχικά και συναισθηματικά μέσα από την πρόκληση που του προσφέρει η επαφή με τους μαθητές του.

Τέλος, ιδιαίτερα ωφέλιμη θα μπορούσε να αποβεί η καλή επικοινωνία του εκπαιδευτικού με τους γονείς του μαθητή. Μια συμπεριφορά που είναι εχθρική απέναντι στους γονείς κάνει το μαθητή να αποκτήσει εχθρικά συναισθήματα απέναντι στην οικογένειά του και να θεωρήσει υπεύθυνους τους γονείς του για την οποιαδήποτε δυστυχία του.

Συχνά κάποιοι εκπαιδευτικοί ακούγεται να λένε στους μαθητές: «Να φέρεις τους γονείς σου» πράγμα που δηλώνει ότι οι γονείς είναι οι παραβάτες που πρέπει να έρθουν στο σχολείο και να ακούσουν παράπονα.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απροθυμία πολλών γονιών να έρχονται σε επαφή με το σχολείο. Νιώθουν τρόμο στην ιδέα ότι κάποιοι θα τους αποδώσουν ευθύνες ή θα τους κάνουν να νιώσουν ανεπαρκείς.

Σημαντικό, είναι ο εκπαιδευτικός να μην έχει την τάση να τονίζει διαρκώς στους γονείς τα λάθη των παιδιών τους, αλλά τις καλές τους ιδιότητες ενθαρρύνοντας έτσι μια καλύτερη επικοινωνία και γεφυρώνοντας σημαντικά τις σχέσεις εκπαιδευτικού – μαθητή – οικογένεια.

Χρειάζεται ενθάρρυνση για να αναπτυχθεί με το εκπαιδευτικό προσωπικό μια σχέση ισότιμη ως ενήλικες καθώς και η συνειδητοποίησή του ότι χρειάζεται «Να είσαι κύριος του εαυτού σου πριν να είσαι δάσκαλος των άλλων».

Σφήκα Δήμητρα, Iatronet.gr, 23/10/2006
(κείμενο διασκευασμένο)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A** Στο πλαίσιο μιας συζήτησης που θα πραγματοποιηθεί στην τάξη σας με θέμα «**Η κρίση του εκπαιδευτικού συστήματος**», διαβάσατε το παραπάνω κείμενο. Γράψτε μια περίληψη (**100-120 λέξεις**) με την οποία να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενό του. (25 Μονάδες)
- B1 α.** Να γράψετε τα συνώνυμα των έντονων λέξεων του κειμένου: *δεσμούς, αναπαράγει, πλαίσιο, περιλαμβάνουν, παράλληλα.* (5 Μονάδες)
- β.** Να γράψετε τα αντώνυμα των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου: *ενδιαφέρεται, υποχωρητικός, επωφελούνται, ανεπαρκείς, ισότιμη.* (5 Μονάδες)
- B2 α.** Να γράψετε δύο απλά παράγωγα και δύο σύνθετα από το β' συνθετικό των παρακάτω λέξεων: *επικοινωνία, οικογένεια.* (4 Μονάδες)
- β.** Κατά τη γνώμη σας, ο λόγος που χρησιμοποιείται στο κείμενο είναι περιγραφικός ή αποδεικτικός; Στην απάντησή σας να συνυπολογίσετε το είδος, τον σκοπό, το θέμα και τον τίτλο του κειμένου. (5 Μονάδες)
- B3** Να σχολιάσετε την άποψη του συγγραφέα στην τρίτη παράγραφο:
«**Το σχολικό περιβάλλον [...]** πλαίσιο» (80-100 λέξεις). (11 Μονάδες)
- B4** Να δώσετε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο που να συνάδει με το ύφος του. (5 Μονάδες)
- Γ** Σε ένα άρθρο (**500-600 λέξεων**) που θα δημοσιευτεί στο σχολικό σας περιοδικό, αφού αναφερθείτε στα προβλήματα του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος, να αναλύσετε τον δέοντα ρόλο του. (40 Μονάδες)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Θέμα Πανελληνίων 2004

Ένας ξένος συγγραφέας έχει κάνει την παρατήρηση ότι, αν ο Δάσκαλος δεν πλουτίζει ούτε ανακαινίζει τα επιστημονικά του εφόδια και τις επαγγελματικές του δεξιότητες, είναι γιατί έχει να κάνει πάντοτε με παιδιά, ανώριμους δηλαδή και με περιορισμένη ικανότητα ανθρώπους, που εύκολα δεσπόζει στον κύκλο τους. Επομένως, του λείπει ο «ανταγωνισμός» με ομοίους του, που είναι πάντοτε έτοιμοι και πολλές φορές ικανοί να του αμφισβητήσουν την υπεροχή, όπως συμβαίνει στα άλλα επαγγέλματα. Δεν χρειάζεται να «πολεμήσει» σκληρά και προς σκληρούς αντιπάλους, σαν τους βιοπαλαιστές: μέσα στην τάξη είναι ο «ένας», «ο παντογνώστης», «ο φωτισμένος». Ποια δύναμη και ποια σοφία μπορούν ν' αντιπαρατάξουν στο «πνεύ-

μα» του οι μικροί μαθητές; Και για τούτο επαναπαύεται στα λιγοστά πνευματικά του κεφάλαια.

Αξιοπρόσεχτη η παρατήρηση. Δεν αληθεύει όμως στη δική μας εποχή. Γιατί σήμερα και τα παιδιά είναι πολύ διαφορετικά από άλλοτε και ο αέρας, το «κλίμα» του σχολείου έχει αλλάξει. Παλαιότερα ο μαθητής περίμενε να φωτιστεί αποκλειστικά και μόνο από το Δάσκαλό του. Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών έχουν πολλαπλασιαστεί σε βαθμό εκπληκτικό και οι κρουνοί τους (η εφημερίδα, το περιοδικό, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) ρέουν μέσα στο σπίτι. Μπορεί λοιπόν ο μαθητής, ανάλογα με τη δύναμη και την όρεξή του, να προμηθεύεται ελεύθερα και απεριόριστα «ειδήσεις» από όλες τις περιοχές της ανθρώπινης περιέργειας: ιστορικές, γεωγραφικές, βιολογικές, ανθρωπολογικές, φυσικής, χημείας, κοσμογραφίας, ηλεκτρολογίας, κάθε λογής «τεχνικής».

Έπειτα, το σημερινό «παιδί» έχει λευτερωθεί από τους «κληρονομικούς» ενδοιασμούς, τις πλεγματικές αναχαιτίσεις που παλαιότερα έκαναν το μαθητή να σκύβει παθητικά το κεφάλι και να δέχεται αδιαμαρτύρητα την «αυθεντία» του Δασκάλου, του οποιουδήποτε Δασκάλου. Σηκώνεται και διατυπώνει με θάρρος προς κάθε κατεύθυνση τις απορίες, τις αντιρρήσεις, τις δικές του γνώμες. Και επειδή σήμερα σείεται παντού το κοινωνικό έδαφος από τα προβλήματα που έχουν γεννήσει οι οικονομικές εξελίξεις και οι πολιτικές ζυμώσεις σε όλες τις χώρες του κόσμου, η «αμφισβήτηση» έχει εισβάλει στα σχολεία και έχει κάνει δύσκολο το έργο του Δασκάλου.

Πάρε το λοιπόν απόφαση. Δεν είσαι πια ο «τυχερός» Δάσκαλος των αρχών του αιώνα μας, που ήξερε και πίστευε «ακριβώς» (ή περίπου ακριβώς) όσα περίμεναν να ακούσουν από αυτόν τα ολιγαρχική και ντροπαλά παιδιά του σχολείου εκείνης της εποχής. Είσαι (οφείλεις να είσαι, δεν μπορείς παρά να είσαι) ο Δάσκαλος ενός άλλου καιρού κι ενός άλλου κόσμου, που πρέπει να πλησιάσεις μια ταραγμένη νεότητα, ορμητική και απαιτητική, και να τη βοηθήσεις να βρει το δρόμο της.

Πρόσεξε πόσο συγκρούονται οι γνώμες των συναδέλφων σου, όταν χαρακτηρίζουν τη σημερινή Νεότητα συγκρίνοντάς την με την παλαιότερη.

Σπάνια βρίσκεται κανείς να την εγκωμιάσει. Οι πιο πολλοί την κατηγορούν ότι έχασε τη φιλοπονία, το φιλότιμο, τη ντροπή, τις αρετές που κάνουν τον νέο άνθρωπο συμπαθητικό, αγαπητό.

Μη βιαστείς να συμφωνήσεις μαζί τους. Εσύ να κάνεις προσεχτικές παρατηρήσεις και να σχηματίσεις τη δική σου γνώμη.

Πώς; Αυτό είναι το μυστικό σου. Πάντως, όχι με απειλές και με λοιδορίες ούτε με ειρωνείες και σαρκασμούς. Αλλά με την πειθώ, που είναι τόσο πιο αποτελεσματική, όσο επιχειρείται πιο πολύ με το ζωντανό παράδειγμα, παρά με τα άψυχα λόγια. Πρώτα όμως να κερδίσεις την εμπιστοσύνη του Νέου.

Ε. Π. Παπανούτσος, «Η Παιδεία το μεγάλο μας πρόβλημα» (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80-100 λέξεις). (25 Μονάδες)

B1 Σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων να διατυπώσετε την άποψή σας για το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος: «**Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών έχουν πολλαπλασιαστεί σε βαθμό εκπληκτικό και οι κρουνοί τους (η εφημερίδα, το περιοδικό, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) ρέουν μέσα στο σπίτι.**» (5 Μονάδες)

B2 Να βρείτε τη δομή και τους τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου. (5 Μονάδες)

B3 Ποια είναι η συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) του παρακάτω συλλογισμού; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

«– όπου απουσιάζει ο ανταγωνισμός, ο άνθρωπος δεν πλουτίζει τα εφόδιά του.

– σε παλαιές εποχές απουσίαζε ο ανταγωνισμός.

Άρα, ο άνθρωπος σε παλιές εποχές δεν πλούτιζε τα εφόδιά του»

Να αξιολογήσετε τον παραπάνω συλλογισμό ως προς την αλήθεια, την εγκυρότητα και την ορθότητά του. Να θεωρήσετε ότι οι προκειμένες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. (8 Μονάδες)

B4 α. Αφού λάβετε υπόψη τη σημασία που έχουν οι παρακάτω φράσεις στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου, να σημειώσετε στο τετράδιό σας σε ποιες από αυτές η γλώσσα λειτουργεί αναφορικά και σε ποιες ποιητικά.

i. ...σήμερα τα παιδιά είναι διαφορετικά.

ii. ...το «κλίμα» του σχολείου έχει αλλάξει.

iii. ...ο μαθητής περίμενε να φωτιστεί από το Δάσκαλο.

iv. ...οι κρουνοί ρέουν μέσα στο σπίτι. (4 Μονάδες)

β. παντογνώστης, αποκλειστικά, εκπληκτικό:

Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους και από το δεύτερο συνθετικό της κάθε λέξης να σχηματίσετε μια δική σας (απλή ή σύνθετη) λέξη. (3 Μονάδες)

Γ Ως τελειόφοιτος να γράψεις ένα **άρθρο 400-500 λέξεων** για την τοπική εφημερίδα. Στο άρθρο αυτό, με βάση τη σχολική σου εμπειρία, να αναφέρεις τι προσφέρει το σχολείο για την αντιμετώπιση του καθημερινού καταιγισμού των πληροφοριών και την ένταξη των τελειοφοίτων στην κοινωνία. Ποιες αλλαγές θα πρότεινες για τη βελτίωση αυτών των προσφορών του σχολείου; (50 Μονάδες)

Θέμα 2^ο: Βία-εγκληματικότητα

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

«Κακοποίηση παιδιών»

«Θέλω να βγάλω τα κακά, άσχημα πράγματα από την καρδιά μου. Θέλω να ξαναπάω σχολείο. Θέλω να ξαναγεννηθώ σαν μικρό παιδί!». Αυτά είναι τα λόγια ενός δεκαεξάχρονου που την ερχόμενη Τετάρτη, Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού, «γιορτάζει» την ιδιότητά του να είναι ακόμη παιδί μόνο στα χαρτιά. Η σύμβαση των δικαιωμάτων του παιδιού, που επικυρώθηκε από 191 κράτη, ορίζει ότι είναι δικαίωμα κάθε παιδιού να μη γίνεται αντικείμενο οποιασδήποτε μορφής εκμετάλλευσης. Δεκατρία χρόνια μετά την υπογραφή της, 250 εκατομμύρια παιδιά στον κόσμο εργάζονται ακόμη κι από την ηλικία, των πέντε ετών, πολλά κάτω από απάνθρωπες συνθήκες, ένα εκατομμύριο παρασύρονται ή εξαναγκάζονται στην πορνεία και 100 εκατομμύρια ζουν στους δρόμους. Η χώρα μας μπορεί να μη μετρά εκατομμύρια, μετρά ωστόσο αρκετές χιλιάδες. Σε όσους θα σβήσουν τα κεράκια στην τούρτα αυτών των παιδιών... χρόνια, πολλά!

«Δε θέλω να ξαναγυρίσω στο σπίτι. Δε θέλω να ξαναδώ τον πατριό μου. Σας παρακαλώ αφήστε με να μείνω εδώ». Η 12χρονη Κατερίνα, η οποία την περασμένη Πέμπτη χτύπησε την πόρτα ενός ιδρύματος, αποτελεί ένα από τα εκατομμύρια ανά τον κόσμο κακοποιημένα παιδιά. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Εθνικού Ινστιτούτου της Παιδικής Κακοποίησης και Αμέλειας των ΗΠΑ, μέσα σε ένα μόνο χρόνο 2,9 εκατομμύρια παιδικά χέρια χτύπησαν την πόρτα ανάλογων ιδρυμάτων ζητώντας βοήθεια. Τα παιδιά αυτά είχαν καταλήξει σε ιδρύματα εξαιτίας κάποιας αντικειμενικής ή πιθανολογούμενης σεξουαλικής κακοποίησής τους και, όπως αποδείχτηκε, 826.000 από αυτά είχαν πέσει θύματα κακοποίησης ή **αμέλειας**. Το 52% των θυμάτων ήταν κορίτσια και το 48% αγόρια. Το υψηλότερο ποσοστό κακοποίησης είχε ως αποδέκτες παιδιά από ενός έως τριών ετών! Η σεξουαλική κακοποίηση δεν περιλαμβάνει μόνο το βιασμό αλλά οποιαδήποτε άλλη μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης προς το παιδί ακόμη και τα αγγίγματα. Αποτελεί δε ένα μόνο από τα «κεφάλια» της Λερναίας Ύδρας που «σκοτώνει» τις παιδικές ψυχές. Τα λόγια, το ξύλο ακόμη και η αμέλεια από πλευράς των γονέων αποτελούν μορφές του «τέρατος».

Στην Ελλάδα ο ακριβής αριθμός των περιστατικών παιδικής κακοποίησης δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια, διότι η απόκρυψή τους αποτελεί την πάγια τακτική τόσο των θυμάτων όσο και του κοινωνικού περιβάλλοντός τους. Ωστόσο

ολο και περισσότερα θύματα φαίνεται ότι παίρνουν την απόφαση να «σπάσουν» τη σιωπή τους: «Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια σημαντική αύξηση των δηλωμένων περιστατικών, κάτι που φανερώνει ότι η κοινωνία αρχίζει να αντιδρά. Το μεγάλο πλήγμα όμως είναι η δομή του δικαστικού συστήματος της χώρας μας, διότι η απουσία οικογενειακών δικαστηρίων και νομοθετικής κάλυψης προκαλεί μία επιπλέον κακοποίηση στα παιδιά αυτά» σημειώνει ο κ. Δ. Καραγιάννης, διευθυντής του Κέντρου Παιδοψυχικής Υγιεινής του ΙΚΑ.

Η **απάθεια** της πολιτείας φαίνεται ενίοτε να κακοποιεί ακόμη περισσότερο τα παιδιά αυτά: «Αν επισκεφτείτε κάποιο από τα ιδρύματα που φιλοξενούν παιδιά θα πάθετε συγκοπή! Είναι φρικτό αυτό που συμβαίνει, διότι δεν υπάρχουν κατάλληλοι χώροι αποκατάστασης. Η πολιτεία επιδεικνύει αδιαφορία σε μεγάλο βαθμό. Να φανταστείτε ότι τα δημόσια ιδρύματα δε δέχονται παιδιά που είναι πάνω από 14 ετών με το αιτιολογικό ότι είναι μεγάλα! Η λύση είναι να δημιουργηθεί σε κάθε δήμο ένα «σπίτι» με λίγα παιδιά προκειμένου να αντιμετωπίζεται με **σοβαρότητα** η κάθε περίπτωση» λέει ο κ. Γιαννόπουλος, πρόεδρος του οργανισμού «Το χαμόγελο του παιδιού».

Πρόσφατες κρατικές ενέργειες αποδεικνύουν ωστόσο ότι έχουν αρχίσει να γίνονται κάποιες προσπάθειες για το λεπτό αυτό ζήτημα: «Η στάση του υφυπουργού Υγείας και Πρόνοιας κ. Δ. Θάνου μας κάνει να ελπίζουμε ότι τα πράγματα θα βελτιωθούν. Στο πλαίσιο ενός προνοιακού χάρτη που δημιουργήθηκε από το υπουργείο, μας ανατέθηκε η «επίβλεψη» τριών ευαίσθητων κατηγοριών: τα παιδιά σε κίνδυνο, τα παιδιά των δρόμων καθώς κι εκείνα που θα βρουν καταφύγιο στη «Στέγη Θηλέων», η οποία πρόκειται να λειτουργήσει στον Καρέα» καταλήγει ο κ. Γιαννόπουλος.

Φαίνεται ότι το κράτος, κάνοντας κάποιες προσπάθειες να επουλώσει, έστω κι αργοπορημένα, τις πληγές των παιδιών αυτών, αντελήφθη τη βαρύτητα του προβλήματος, την οποία επισημαίνουν επί χρόνια οι ειδικοί. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, αμερικανών επιστημόνων, το τραύμα από όποια μορφή κακοποίησης κι αν προέρχεται –σωματική, ψυχολογική ή λεκτική– έχει μία δραματική **επιρροή** επάνω και στη δομή και στη χημεία του αναπτυσσόμενου εγκεφάλου του παιδιού, πράγμα που αποτελεί αιτία εμφάνισης προβλημάτων τόσο στη μάθηση όσο και στη γενικότερη συμπεριφορά του. Η κακομεταχείριση καταστρέφει τις εγκεφαλικές δομές που σχετίζονται με τη λογική σκέψη και τη δυνατότητα να επεξεργάζομαστε αναμνήσεις και συναισθήματα. Για το λόγο αυτό τα κακοποιημένα παιδιά στην εφηβική και μετεφηβική τους ηλικία επιδεικνύουν ιδιαίτερα σκληρή κι επιθετική συμπεριφορά.

«Η κακοποίηση μπορεί επίσης να ευθύνεται για τη μελλοντική ανάπτυξη ψυχοπαθολογικών καταστάσεων, όπως ψυχαναγκαστική σεξουαλική συμπεριφορά, προβλήματα συγκέντρωσης, φοβίες, ντροπή και κατάθλιψη. Τα κακοποιημένα παιδιά υπάρχει πολύ μεγάλη πιθανότητα να αναπαραγάγουν ως γονείς το ίδιο μοτίβο κακοποίησης στα δικά τους παιδιά, διότι, σύμφωνα με έρευνες, δεν έχουν μάθει σε άλλο τρόπο συμπεριφοράς», επισημαίνει η ψυχολόγος-ψυχαναλύτρια κυρία Λίζα Βάρβογλη.

Ρομίνα Ξυδά, εφημ. «Η Καθημερινή»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A** Στους εβδομαδιαίους αγώνες που διοργανώνει το σχολείο σας να παρουσιάσετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (**80-100 λέξεις**). (25 μονάδες)
- B1** Να βρείτε τα τεκμήρια στις δύο πρώτες παραγράφους και να τα αξιολογήσετε. (6 μονάδες)
- B2** «Τα κακοποιημένα παιδιά υπάρχει πολύ μεγάλη πιθανότητα να αναπαραγάγουν ως γονείς το ίδιο μοτίβο κακοποίησης στα δικά τους παιδιά». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή; Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (**100-120 λέξεις**). (11 μονάδες)
- B3** α. Να γράψετε τα συνώνυμα των έντονων λέξεων: *αμέλειας, απάθεια, σοβαρότητα, πρόσφατες, επιρροή*. (5 μονάδες)
β. Να βρείτε ομόρριζα των λέξεων: *απάθεια, βιασμό, προκαλεί, αποδεικνύει, απόκρυψη*. (5 μονάδες)
- B4** Να εντοπίσετε τα χαρακτηριστικά του άρθρου. (8 μονάδες)
- Γ** Να εκφωνήσετε μία ομιλία (**500-600 λέξεων**) στον χώρο του σχολείου σας, αναφέροντας παραδείγματα βίας και κακοποίησης παιδιών σε διάφορους χώρους και στη συνέχεια προσπαθήστε να προτείνετε κάποιες λύσεις του προβλήματος. (40 μονάδες)